

Θεματικές Ενότητες

- Εισαγωγή: Ορισμοί και εξέλιξη της κοινωνικής γεωγραφίας.
Η σχέση των εννοιολογικών κατηγοριών 'κοινωνία' και 'γεωγραφία'.
- Κοινωνικές τάξεις και μηχανισμοί κατανομής του οικιστικού χώρου.
Ο οικιστικός χώρος κατά τη μετάβαση στον καπιταλισμό.
Η συγκρότηση της πόλης στην 'περιφέρεια'.
- Αστικοποίηση και μορφολογία της Μεσογειακής πόλης.
- Στεγαστικός διαχωρισμός: Διαδικασίες και αλληλεξαρτήσεις.
Το παράδειγμα της Αθήνας.
- Κοινωνικός αποκλεισμός και κοινωνική πολιτική.
Κράτος πρόνοιας στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.
- Φεμινιστικές γεωγραφίες: Κοινωνικές ταυτότητες και 'φύλο'.
'Εμφυλιο ρόλοι και έμμεσες μορφές διακρίσεων:
Κράτος πρόνοιας, αγορά εργασίας, πολιτική αντιπροσώπευση.
- 'Έθνος' και χώρος.
Νεοελληνικό κράτος - Πληθυσμιακή ομογενοποίηση.
- 'Φυλή' και στεγαστικός διαχωρισμός.
'Μειονοτικές' και 'ευάλωτες' κοινωνικές ομάδες στην Ελλάδα.

Μαθησιακοί Στόχοι:

- Ανάδειξη της χωρικής διάστασης κρίσιμων κοινωνικών ζητημάτων.
- Σύνδεση των θεωρητικών εννοιών με συγκεκριμένα παραδείγματα από το διεθνές, τον ευρωπαϊκό και τον ελληνικό χώρο.

Αξιολόγηση

Οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο μεθόδους αξιολόγησης:

- **Σεμιναριακή αξιολόγηση & απαλλαγή από τις εξετάσεις** μέσα από τη συμμετοχή σε "προόδους" κατά τη διάρκεια του εξαμήνου (100%).
Αναλυτικότερες οδηγίες θα δοθούν σε ξεχωριστό κείμενο.
- Ο βαθμός στο τελικό διαγώνισμα (100%).

Βασική Βιβλιογραφία Μαθήματος:

- Χωριανόπουλος, Γ. και Παγώνης, Θ. (2020) Στα ίχνη της Μεσογειακής πόλης: Αστικότητα, σχεδιασμός και διακυβέρνηση στην Αθηναϊκή μητρόπολη. Αθήνα: Κριτική.
- Κνοχ, Ρ. και Ριντς, Σ. (2009) *Κοινωνική Γεωγραφία των Πόλεων*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Αφουξενίδης, Α. Γκιάλης, Σ. Ιωσηφίδης, Θ. Κουρλιούρος, Η. (2019) Γεωγραφίες στην εποχή της ρευστότητας. Αθήνα: Προπομπός
- Λεοντίδου, Λ. (2011) *Αγεωγράφητος Χώρα: Ελληνικά Είδωλα στις Επιστημολογικές Διαδρομές της Ευρωπαϊκής Γεωγραφίας*. Αθήνα: Προπομπός.
- Μαλούτας, Θ. (2018) *Η κοινωνική γεωγραφία της Αθήνας: Κοινωνικές ομάδες και δομημένο περιβάλλον σε μια νοτιοευρωπαϊκή μητρόπολη*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Τερκενλή, Θ.Σ. Ιωσηφίδης, Θ. και Χωριανόπουλος Ι. (2007) *Ανθρωπογεωγραφία: Άνθρωπος, Κοινωνία και Χώρος*. Αθήνα: Κριτική.

Συμπληρωματική Βιβλιογραφία

Πόλη: Συγκρότηση και Μορφολογία

- Βαΐου, Ν. και Χατζημιχάλης Κ. (2012) Ο Χώρος στην Αριστερή Σκέψη. Αθήνα: Νήσος
- Benevolo, L. (1997) *Η Πόλη στην Ευρώπη*. Ελληνικά Γράμματα.
- Γοσποδίνη, Α. και Μπεριάτος Η. (2006) *Τα Νέα Αστικά Τοπία και η Ελληνική Πόλη*. Αθήνα: Κριτική
- Μαλούτας Θ. και Σπυρέλλης Σ. (2019) Ανισότητες και διαχωρισμοί στην Αθήνα: Χάρτες και δεδομένα, στο Μαλούτας Θ., Σπυρέλλης Σ. (επιμ.) *Κοινωνικός άτλαντας της Αθήνας* (<https://www.athenssocialatlas.gr/>)
- Μαρμαράς, Ε. (2020) Η Ευρωπαϊκή πόλη στη διαδρομή του χρόνου. Εκδόσεις Πολυτεχνείου Κρήτης

Κοινωνικός Αποκλεισμός και Κράτος Πρόνοιας

- Esping-Andersen, G. (2006) *Οι Τρεις Κόσμοι του Καπιταλισμού της Ευημερίας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κασιμάτη, Κ. (Επιμ.) (2004) *Κοινωνικός Αποκλεισμός: Η Ελληνική Εμπειρία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κοντιάδης, Ξ. (2008) Εισαγωγή στην κοινωνική διοίκηση & τους θεσμούς κοινωνικής ασφάλειας. Αθήνα: Παπαζήση.
- Marshall, T.H. και Bottomore, T. (1995) *Ιδιότητα του Πολίτη και Κοινωνική Τάξη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Πετμεζίδου, Μ. και Παπαθεοδώρου, Χ. (2004) *Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός*. Αθήνα: Εξάντας.

Έθνος

- Anderson, B. (1997) *Φαντασιακές Κοινότητες: Στοχασμοί για τις Απαρχές και τη Διάδοση του Εθνικισμού*. Αθήνα: Νεφέλη.
- Βέικου, Μ., Λαλαγιάννη, Β. (2015) *Μετανάστευση, κοινωνικές και πολιτισμικές εκφάνσεις*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5227>
- Κρητικός, Γ. (2008) *Έθνος και Χώρος*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπαλιμπάρ, Ε. & Βαλλεραστάιν, Ε. (2017) Φυλή, έθνος, τάξη: Οι διφορούμενες ταυτότητες. Αθήνα: Νήσος.
- Peckham, R.S. (2008) *Εθνικές Ιστορίες, Φυσικά Κράτη: Εθνικισμός και η Πολιτική του Τόπου στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ενάλιος
- Μηλιός, Γ. (2021) *1821 Ιχνηλατώντας το Έθνος, το Κράτος και τη Μεγάλη Ιδέα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Μειονότητες και Εθνοτικές Ομάδες

- Τρουμπέτα, Σ. (2001) *Κατασκευάζοντας Ταυτότητες για τους Μουσουλμάνους της Θράκης. Το Παράδειγμα των Πομάκων και των Τσιγγάνων*. Αθήνα: Κριτική.
- Τσιτσελίκης, Κ. Χριστόπουλος, Δ. (1997) *Το Μειονοτικό Φαινόμενο στην Ελλάδα: Μια Συμβολή των Κοινωνικών Επιστημών*. Αθήνα: Κριτική.
- Χριστόπουλος, Δ. (2008) *Το Ανομολόγητο Ζήτημα των Μειονοτήτων στην Ελληνική Ένομη Τάξη*. Κριτική.
- Χωριανόπουλος, Ι. (2013) Κοινωνικός Αποκλεισμός και Διακυβερνητικά Δίκτυα Συνεργασίας: Το Δίλημμα της Μουσουλμανικής Μειονότητας Ανάμεσα στη Συμμετοχή και στη Ρήξη. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 139(A): 25-56

‘Φύλο’ και Έμφυλος Χώρος

- Καλαντιδής, Α. Μαντούβαλου, Μ. Μίχα, Ε. Στρατηγάκη, Μ. (2023) Έμφυλες προσεγγίσεις στη μελέτη της πόλης. Αθήνα: Νήσος
- Καραμεσίνη, Μ. (2021) Γυναίκες, φύλο και εργασία στην Ελλάδα. Αθήνα: Νήσος
- Λυκογιάννη, Ρ. (2021) Έμφυλες καθημερινότητες στις γειτονιές της Αθήνας. Το παράδειγμα της γειτονιάς των Πετραλώνων. Αθήνα: Νήσος
- Πετράκη, Γ. & Στρατηγάκη, Μ. (2023) *Εισαγωγή στις σπουδές φύλου: Θεωρία και έρευνα στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Πόλη και Διαφορετικότητα

- Γιαννακόπουλος, Κ. και Γιαντισιώτης, Γ. (2010) *Αμφισβητούμενοι Χώροι στην Πόλη: Χωρικές Προσεγγίσεις του Πολιτισμού*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Gurta, A. και Ferguson, J. (2006) Πέρα από την Κουλτούρα: Χώρος, Ταυτότητα και η Πολιτική της Διαφοράς. Στο Γ. Κυριακάκης και Μ. Μιχαηλίδου (Επιμ.) *Η Προσέγγιση του Άλλου: Ιδεολογία, Μεθοδολογία και Ερευνητική Πρακτική* (σελ. 71-104). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σπυριδάκης, Μ. (2009) Μετασχηματισμοί του Χώρου: Κοινωνικές και Πολιτισμικές Διαστάσεις. Αθήνα: Νήσος.
- Χωριανόπουλος, Ι. (2012) Δημόσιος Χώρος και «Διαφορετικότητα»: Οι Γεωγραφίες της Πάτρας. Στο Π. Κούρος και Ε. Καραμπά, 2012 (Επιμ.) *Archive Public. Επιτελέσεις Αρχείων στη Δημόσια Τέχνη: Τοπικές Παρεμβάσεις* (σελ.259-265). Πάτρα: Τμήμα Αρχιτεκτόνων Πανεπιστημίου Πατρών και Εκδόσεις Κύβος.

Διδάσκων: Γ. Χωριανόπουλος (ichorian@aegean.gr)